Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ystoria Troiana - Cod. Aug. pap. 37

Guido <de Columnis>

[Reichenau], [14. Jahrh.]

Liber XXXV

urn:nbn:de:bsz:31-73096

Visual Library

mirabile miraculum si fuit verum et bona fuit soror et hoc ad honorem fratris ipsius et progenitorum.

ipso ea in quodam aureo vase reposuit confusa
da que statim cum predicto vase de medio astan
cium ab occulis sic presulis evanuit velut
umbra quod numquam in loco ipso postea visa fuit
hanc non nulli dixerunt fuisse deam vel dee
filiam vel unam ex illis quas gentes fatas
appellant.

Liber xxxv de morte Ulixis interfecti per filium.

Restat enarranda igitur morte Ulixis.
Omissis ad presens aliis presentis hystorie
stillus acuitur. Cum narratur enim quod Ulixes
quadam nocte dormiebat in lecto suo et
soporatus de se talem vidit in sompno visionem
videbatur ei sibi videre quandam ymaginem
iuvenilis forme tam mirabilis speciei quod
ymago non putaretur humana sed pocius forma
divina premaxima pulcritudine forme sue.
Videbatur quod se ultra modum appeteret ymagi
nem illam posse eam tangere et eam suo am
plexu tenaciter amplecti et eam videbatur attente
intueri. Deinde vero ad eum se videbatur propin
quius accedere et interrogabat ab eo quod nam
vellet. Set ille dicere videbatur volo ut simul
coniungamur ut te forte agnoscam. At illa
dicebat Ulixi. O quantum michi hoc est tam
gravius et amarum petitio tua cum petis a me
ut tibi coniungar. Set o quantum illa coniunctio
erit infelix nam ex tali coniunctione necesse est
ut unus nostrum exinde moriatur. Deinde vi

filius Ulixis captus ab Ulixe propter vaticinia que fuerunt

filium Ulixis natum ex Circe

debatur sibi quod illa eadem ymago ferebat in
manu quandam lanceam maximi terroris summitate
videbatur habere quedam cuncula tota ex pisci
bus artificiose composita. Deinde videbatur quod
quod ymago illa recedere vellet ab eo quod dicebat
sibi hoc est signum imperii et disiunctionis que
inter nos duos est perpetuo futura. Ulixes
autem a sompno solutus valde miratus est
de ipsius sompnii visione multum suo disquirit
in animo ad quod sompnium ipsum tendat. Demum
illucescente die, disquirit augures et divinos
et eos ad se venire mandavit et recitata eis
ipsius sompnii continentia ipsi dixerunt quod
per significationem ipsius sompnii aperte innuitur
Ulixem per filium exitio vel morti traden
dum. Cui rei cum Ulixes valde pertimesceret Te
lemacum filium suum capi fecit et eum in fida
custodia detineri. Ipse vero elegit sibi locum
in quo posset secure manere. In quorundam secre
tariorum suorum fidelissima custodia vallari
eum locum muris altis et fortibus ad quem
non nisi per quendam pontem levaticum haberi po
terat ad ipsum accessus. Statuit etiam
quod ad eum nullus accederet nisi esset de suis se
cretariis domesticis. Factum est autem quod Ulixes dudum
ex Circe quendam filium suscepisset Thelago
num nominatum qui cum esset filius adolescens
faciebatur prope a Circe sua tantummodo ge
nitrice. Factus est igitur Thelagonus annorum.

quindecim. qui studiose querit a matre eius cuius fuit filius, et si uiuit, et in quo loco moretur. Diu negauit mater eum certificare de patre. demum cum Thelagonus matrem supplicatione plus diuicius stimulasset, affecta tedio stimuli filialis filio pandit, et reserat. Regem Ulixem esse patrem ipsius, et eum de loco Regni sui ubi Ulixes moratur diligenter instruxit. Thelagonus autem in relacione matris est nimium factus letus, desiderio nimio tamen fluctuat patrem suum uelle uidere, et ad eum accedere desiderium animo exardescit (?). A matre sua igitur obtenta licencia que de celeri redditu rogat illum. Thelagonus se accinxit ad iter et tamen per dietas suas laboriose processit, quod peruenit Achaydam. Ubi factus certus de loco ubi morabatur Ulixes, ad locum ipsum accedit. Cumque quodam die lune in mane applicuisset ibidem in introitu pontis inuenit custodes Ulixis, quos affectuose rogauit ut eum ad Ulixem accedere sponte permittant. Negant illi mandatum domini frangere nolentes. Instat Thelagonus humilibus precibus at illi uiribus uetere (?) repellunt eum et iniuriose, et molestius impellunt. Cum Thelagonus dum illatas sibi pati nollet iniurias, in unum ex predictis custodibus irruit, et pugno clauso ipsum sic potenter in catena colli percussit quod ei fracta colli catena protinus expirauit. Alios uero custodes eius socios impellendo uiriliter a ponte deicit, et precipitantur in uallo. Fit ergo clamor maximus quare insanientes (?) ad arma in Thelagonum irruunt ipsum interficere satagentes. Sed Thelagonus fortiter impetum in uno eorum qui agilior fuit eum, ensem quem ferebat in manu ab eo uiolenter extirpat, et in alios irruens ense nudo quindecim interfecit ex eis, quamquam ab illis est grauiter uulneratus. Deinde dum clamor maximus inualesceret ad uoces clamoris surgit Ulixes putans ne aliquis de familia Thelamaci detentus (?) per eum domesticos suos inuaserit, ut plus libacione eos uulneret uel occidat. quare iratus cum quodam iaculo quem ferebat in manu ad locum clamoris accelerat ubi suos uidit ab illo adolescente sibi incognito interfectos. Cernit eum quem in dicti necis auctorem iaculum ipsum uibrauit et ipsum uulnerauit ex eo, non tamen mortaliter (?) lesit eundem. Sed Thelagonus contra Ulixem impetuose uibrauit iaculum, cum non cognosceret si esset Ulixes accepto illo eodem iaculo quod ipse uibrauerat et intinctum (?) Thelagonus in Ulixem impetu duriori retorsit sic quod ipsum ex eo letali uulnere uulnerauit, costas eius ex ipso uulnere perforando. Cum Ulixes ex ipso ictu uulneratus mortalem (?) cecidit se ipsum sustinere non ualens ut potest quod morti se sentit esse uicinum

Potencia Thelagoni: cum pugno moritur unus ex custodibus Ulixis.

Interfecit Thelagonus XV ex custodibus Ulixis.

corpore itaque vires in ipso defuerunt, et cum ipse qui
defecerit in sermone balbucientibus verbis querit
a Thelagone quis vir sit, tunc Ulixes ad memo-
riam suam revocat letalem sui sompnii visionem. The-
lagonus vero ad mitigacionem Ulixis a circumstantibus
querit quis ille sit quem ipse mitigat. Dicitur
ei Ulixem esse. Quo audito Thelagonus an-
xiosus exclamat dicens: Ve michi, veni vi-
dere patrem meum ut ego vivente letarer in
eo, et nunc factus sum occasio mortis eius. Et
statim pre nimio dolore in terram cadit ve-
luti semivivus. Demum a terra consurgens la-
niatis vestibus cum esset in extremis faciem suam
pugnis contundit in lacrimis, et a suo vertice
flavos capillos evellit, prosternens itaque ad
pedes Ulixis se dirigit in singultibus lacri-
marum, dicit se esse Thelagonem infelicem. Cir-
ces filium quem tu Ulixes pater mi ex ea in-
feliciter suscepisti. Si mortis causa pater dig-
num fuerit, ut tecum moriar, et post te me
vivere non permittatur. Ulixes vero ut agnovit
suum esse filium, ex corde blanditus est ei in
sui corporis debilitate maxima in qua
erat, et mandat fractis eloquiis ut a
lacrimis abstineat et dolore. Pro Thelamaco
filio suo mittit, qui veniens nititur Thelago-
num querere interficere, qui necem patris audivit
iudicante. Sed Ulixes verbis et nutu ut po-
tuit Thelamaco prohibet, ne insurgat

Margin: + Obiit Circes post recessionem filii Thelamaci et elegit in rege ... septuaginta annis.

in ipsum, ymo ut eum carum habeat ut proprie fili-
um. Ulixes dicitur ergo Ulixes fere mortuus in Acha-
yam ubi triduo tamen vixit, et post triduum
expiravit. Cui in Achaya honore regio se-
pelitur. Post cuius mortem statim Thelamacus
patrium regnum sibi assumpsit in regem. Thelagonum
fratrem suum multo fovet honore per annum et
dimidium, eum secum detinuit in honore maxi-
mo, militem eum fecit. Retinere voluit eum magis.
Sed Thelagonus matris sollicitatur ad litteras ut
matri satisfaciat in vita recedit a fra-
tre. In cuius recessu Thelamacus multis eum do-
nis et muneribus honoravit multis lacri-
mis defluentibus ab utroque. Qui post reces-
sum eius in Aulidem insulam ad matrem sa-
nus applicuit, de cuius reditu et adventu
ultra modum est facta hylaris, que multum
fuerat de filio curiosa propter tanta somnia di-
scrimina que sic infeliciter evenerunt, prout
ipsa previderat ante sua. Non post multos autem
dies, Circe letaliter egrotavit, de qua egri-
tudine violenter oppressa diem clausit extre-
mum. Thelagonus igitur in regem assumitur et
vixit in regno suo annis feliciter septuaginta
et multiplicatum est sub eius gubernacione
Regnum Achaie valde nimis. Ulixes autem
vixit annis nonaginta tribus et mortuus
est in regno suo. Et in hoc loco Dares primum opi-
nionem facit. Sic concludens. Reliqua igitur

Margin: Obiit Ulixes in Achaya ... Thelamaco suo filio nato ...

sunt de libro dictis. hec dares. Troianus
i captione troie opi suo finē fecit quia p̄tea
in libro suo ulterius nō processit. Reliqua
uō sūt de libro dictis ipius usq; ad finē. qui
integre uoluit facē opus suū. Et ideo si
qd hinc opi supadditū inueiatur. Creden
dum est nō ēē de ueritate opis ipi9 s; de opi9
ficatē. Veritu3 dares et dictis qui tpī ipi9
Troianū belli i bello ipō fuere p̄ntes in eo
p̄ficatē opez eoz i uenta sūt. p maioū p̄te
concordes. qi paucis i uenta sūt discordātes.
Quar Antenor et Eneas fuerit actores
p̄ditionis ipius bel̄i conciūt. Dixit tn̄ da
res q Polidamas. Antenoris filius de
nocte accessit ad grecos et de mō captionis
Ciuitatis cū grecis ea nocte tractauit et
ut signo dato p eū ylion agrederentur pariter.
Dixit eciā q greci qn̄ de nocte troiā intra
uerūt nō intrasse p minimi fracturā occa
sione equi eneī facti p grecos. cū de equo ipō
nullā fecit mencionem. set fuisse dixit i gressos
p portam Sceām. unā de portis Ciuitatis
troie. in cui9 porte summitate erat positum
q̄i fixū de marmore qdam magnū caput
equi. hec Virgilius de equo eneo cū dicit
concordet qm hāc portā Sceā. Anteno
rem et Eneām cū Polidamāte recepisse
grecos q eis exinde aditum p̄stitisse et per
eos fuisse ea nocte intrceptū qi illos p̄mo

Neptolomus filius Nestoris introductum.
Dixit q idem dares Eneām nō solum poli
xenā occultasse ueni et eius matrē secūbaz
cū eadem. et hac de cā exilio fuisse dāpna
tum. de morte uō ipi9 hecube nichil dixit.
In fine aut̄ sui opis hec addidit. pugna
tum est annis decem mensib3 sex et die
bus duodecim. Et de grecis fuerūt apud
Troiam apud Octingenta sex milia pu
gnatoy. Troiam uō pugnātes q p ci
uitate ipā defendenda pugnauerūt fu
erūt sexcenta milia septuaginta sex.
Dixit etiam naues cū qbus exulauit
Eneas fuisse duodecim et cū quib3 Paris
in greciam fuit p̄fect9. Troiani uō q secu
ti sūt Antenorē fuerūt duo milia qn
genti. Ceti secuti sunt Eneām. Troiani
aūt et greci utriq; ptis maiores et et a
quib3 interfecti fuerūt sūt hij ut scripsit
dares. Hector enī interfecit. Regē Prothe
silaum. Regē Patroclum. Regē Menō
nem. Regem Orchomenem. Regem Archilo
gum. Regem Prothenorem. Regē Palemo
nē. Regem Epistropum. Regē Scedii
Regem Deolpenonem. Regem Dorium
Regem Polixenum. Regem Pheripum. Re
gem Achippei. Regem Leotum. et Regem
Polixetem. Paris uō interfecit. Palamidē.
Regē Antilagum. Achillem et Aiacem.

Durauit p̄lium annos decem mēs sex. die xij.

xl reges interfectos ab Hectore

Unus fuit oxenon seu oxion rex quē int̄fecit hector. de quo s̄ l. xv. Alius fuit oxenon Rex consanguineus Achillis quē idem hector occidit. de quo s̄ l. xx. circa p̄n. Alter fuit Rex oxenon de p̄te Troianoꝝ quē int̄fecit Achilles. de quo s̄ l. xxvi. in fine.

Aiax uero ip̄m Paridem cū ambo se i(n)uicē mu
tuis uulnibus occidissent. Eneas uero int̄
ficit Regem Amphymacū. Achilles uero in
terficit Regem Euphemū. Regē ypones̄.
Regem Phebum. Regem Ansteriū. Re
gem ligonnū. Regem Euforbium. Hec
torem et Troylum. Regem oxenonē. Re
gem Neptolemū. Set Pirrus int̄fecit
Pantasileam. Regem Priamū et eī filiā
Polixenam. Diomedes uero int̄fecit Regē
Antipū. Regem Estenon. Regem Ptheno
rem. et Regem optomenū.

Epitagia uero Hectoris et Achillis sūt
ista. Hectoris enī sunt hec. et suffecisset
primus versus ualde compendiosus. q(uia) oīa
comp̄hendens qui talis est.
¶ Troum p̄tector danaum metꝰ hic iacet hector.
¶ Sunt etiam isti alij de eodem.
¶ Defensor patrie iuuenū fortissimꝰ hector.
¶ Qui murus miseris ciuibꝫ altus erat.
¶ Occubuit telo uiolenti uictus Achillis.
¶ Occubuere simul spesqꝫ salusqꝫ phrigum.
¶ Hūc feris tacides curū sua menia traxit.
¶ Quē iuuenis māibꝫ terent ante suis.
¶ O q̄ntos p(ri)amo tūc attulit illa dolores
¶ Quot fletus hecube quot dedit Andromace
¶ Set Raptum p(at)er infelix auroq(ue) repensū
¶ Condidit. q(ue) merēs accumulauit humo.

Epithagium Achillis.
¶ Pellides ego sum Tetidis notissima proles.
¶ Cui uirtus clarum nomen hr̄e dedit.
¶ Qui statim tociens armis uictricibꝫ hostes.
¶ Inqꝫ fugam solus milicia multa dedi.
¶ Hectore nam magno summa est m̄ gl(or)ia ceso.
¶ Qui sepe Argolicis debilitauit opes.
¶ Ille enī cecinetꝰ subijt me uindice penas.
¶ Pergama tūc ferro succubuere meo.
¶ Laudibus i(n) m̄esis uictor sup(er) astra ferebar
¶ Dum p̄cessi hostilem fraude p(er)emptus humū.

Ego autē Guido iudex de Columpnis de
Messana p(re)dcm̄ dictū grecum in oībꝫ
sum secutꝰ. p(ro)eo q(uia) ip̄e dares p(er)fectū (et) co(m)pletū
fecit in oībꝫ opus suū ad litterā. vꝫ solacū
vt uera notitiam h(ab)eat p(re)sentis ystorie. q(uia)vt
magis delectent(ur) in ip̄a. ¶ Et ego ystoriā
ip̄am ornassem. dictamine pulcriori. per
(tr)ansumpciones metaphoricas (et) colores (et) p(er) t(ra)nsg(re)s
siones occurrētes que ipiꝰ dictaminis sunt
picture. Sꝫ territus ex magn(itu)dine op(er)is
ne dum occasione magis ornati dictaminis
opus ip̄m longa narracione p(ro)traherē
tp̄re longiori. Infra cuiꝰ tp̄is longitudinē
aliq(ui)d m̄ p(re)uenisset. i(n)comoda p(ro)ut est
fragilitatis humane. vel mutacio uolū
tatis. p(ro)p(ter) q(uo)d cessassem. ab eo (quo)d opꝰ ip̄m

in toto p me pfectum extitit et completum. Li
cet longe ante ad instantiā dn̄i Mathei
de porta venabilis Salernitan archiepi mag̃
sciē viri de p̄sn̄ti ope conposuerim pmū libri
tm̄ quō plus nō fecim p̄dcō sublato demedio
qui decessit a me p̄ns opus icēat stimulus
et instictus ab huius opis pfeccioē cessaui
cū nō eēt cui de hoc placeē merito potuissē.
Consideraui hec tm̄ defectum magnoꝝ auc
toꝝ Virgilij. Ouidij. et Homerij qui in ex
primenda ueritate troiani casus nimium
defecerūt. q̄uis eoꝝ opa extiterīt siue trac
tauerit sm̄ fabulas antiquoꝝ. siue sm̄
apologos in stilo nimiū glioso. Et spalitē
ille summus poeta Virgilius quē nich latuit
ne igr̄ eius ueritas icognita remaneret ad
p̄ntis opis pfeccioēm me efficaciꝰ robora
ui. factū est aūt p̄ns opus. Anno dn̄ice
incarnacōnis mill̄o ducētesimo nonage
simo septimo. eiusdem prime Indictionis
feliciť. Amen.

Explicit ystoria Casus Troie.

Inchoaui in festo om̄iū scōꝝ. mill̄o trecen
tessimo. quadragessimo septio. et com
pleui. fīa. die quadragesime sequentis
Anni.